

Урок ____ Демократичні революції кінця 80-х — початку 90-х рр. у країнах Центральної та Східної Європи.

Мета: з'ясувати причини демократичних революцій, методи їх здійснення в країнах Центральної та Східної Європи, розвивати вміння аналізувати, порівнювати, висловлювати власну точку зору, працювати з різноманітними історичними джерелами, критично мислити; виховувати зацікавленість історією, почуття патріотизму.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Хід уроку:

I. Організаційний момент уроку

II. Актуалізація опорних знань

Бесіда

Після Другої світової війни у країнах Центральної та Східної Європи утвердилися при владі комуністичні партії, які витіснили свої політичних суперників. У регіоні почалося формування тоталітарної системи.

-Назвіть передумови тоталітаризму в країнах Центральної та Східної Європи.

У 1950-ті р.р. в країнах Східної Європи почала наростати внутрішня нестабільність.

-Давайте з'ясуємо причини, якими була зумовлена ця нестабільність.

III. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Тоталітарно-комуністичні режими стали перешкодою на шляху прогресу, хоч і мали деякі позитивні ознаки — безкоштовну освіту та охорону здоров'я тощо. Після періоду «застою» 70-80-х рр. країни соціалізму увійшли до смуги системної кризи. У країнах зростало масове невдоволення наявними порядками.

Із 1989-1991 рр. тривають демократичні революції в країнах Центральної та Східної Європи. що стануть найважливішою історичною подією другої половини XX ст. їхнім. результатом стали не тільки кардинальні внутрішні зміни в країнах регіону, але й нова розстановка сил в Європі. Закінчилася конфронтація між Сходом і Заходом, закінчився етап «холодної війни».

Революції призвели до розладу тоталітарних режимів і далі поступового перетворення колишніх соціалістичних країн на держави з ринковою економікою і громадянським суспільством, демократичним суспільним ладом. Утворився ряд нових держав

IV. Сприйняття та усвідомлення навчального матеріалу «Демократичні революції (1989-1991)».

Учитель. Криза тоталітарного режиму у Східній Європі виявилась загальною. Вона охопила економічну, соціальну, політичну і моральну сфери. Політичне банкрутство керівництва правлячих партій, недосконалість адміністративно-командних методів управління та небажання більшості населення жити в умовах тоталітарного режиму - усе це зумовило виникнення своєрідної революційної ситуації в цих країнах. Можна виділити такі причини демократичних революцій:

- *Економічна криза*
- *Порушення прав людини, переслідування свободи та інакомислення з боку держави.*
- *Політика «перебудови» і «нового мислення» в СРСР не знайшла відклику в керівництва держав регіону, поглибило кризові явища.*

Ситуація неоднаково складалась у кожній окремій країні. Однак загальним для всіх країн було прагнення ліквідувати монопольну владу правлячих партій, установити демократичну форму правління, оновити на основі широкої демократії соціально-економічне та політичне життя суспільства. Для соціальних революцій у країнах Східної Європи потрібен був зовнішній поштовх, який би послабив тоталітарну державу. Таким поштовхом стала «перебудова» в СРСР.

«Перебудова» сприяла посиленню впливу реформаторських елементів у комуністичних партіях і зумовили дискредитацію консервативного неосталіністського керівництва. Вона позбавила народи Східної Європи страху перед можливістю радянської інтервенції. М. С. Горбачов у відносинах з країнами Центральної і Східної Європи відмовився від «доктрини Брежнєва» і визнав право народів цих країн самотійно обирати шлях свого розвитку.

Події 1989-1990 р.р. за своїм характером були дійсно революційними, оскільки

кардинально змінювали характер суспільно-політичних та соціально – економічних відносин у регіоні.

Форми та методи демократичних революцій були різними – від оксамитової революції в Чехословаччині до кривавих зіткнень у Румунії, що призвели до численних жертв.

Робота з таблицею (учні разом з вчителем опрацьовують таблицю)

ДЕМОКРАТИЧНІ РЕВОЛЮЦІЇ (1989-1991)

Спільні ознаки	Особливості
<i>-Революції розгорталися майже одночасно у другій половині 1989-1990 рр.</i> <i>-Широка участь у революційних подіях народних мас: масові страйки, демонстрації, акти громадянської непокорі. Студентство, що було каталізатором усіх подій, першим розпочинало виступи.</i> <i>-Провідну роль у цих подіях відіграла інтелігенція.</i> <i>Робітники склали основну масу страйкарів і демонстрантів.</i> <i>Усіх представників суспільства об'єднала спільна мета — прагнення ліквідувати монопольну владу правлячих комуністичних і робітничих партій</i>	<i>Події у Польщі розпочалися раніше за усіх, ще на початку 80-х років, і були розведені у часі.</i> <i>Партійна верхівка Угорщини добровільно склала свої владні повноваження.</i> <i>У Чехословаччині події розгорталися мирним, безкровним шляхом.</i> <i>Події в Румунії супроводжувались насильством.</i> <i>Революція в Югославії йшла паралельно з розпадом країни і призвела до тривалого міжнаціонального конфлікту і війни.</i>

Революції розпочалися майже одночасно. Це пояснювалося, по-перше, зрілістю передумов і високим ступенем соціальної напруженості в усіх цих країнах і, по-друге, розумінням того, що СРСР не втручатиметься в справи своїх західних сусідів: не надаватиме підтримки консервативним силам, які прагнули загальмувати демократичний процес.

У кожній країні революційні події мали свою специфіку.

(Учнів завчасно об'єднані в групи. Кожна група досліджувала особливості

демократичних революцій в окремо взятих країнах.

I група - «Дослідники демократичної революції 1989-1991р.р. в Польщі»

II група – «Дослідники демократичної революції 1989-1991р.р. в Угорщині.»

III група – «Дослідники демократичної революції 1989-1991р.р. в Чехословаччині»

IV група – «Дослідники демократичної революції 1989-1991р.р. в Болгарії»

V група – «Дослідники демократичної революції 1989-1991р.р. в Румунії та Югославії»

(Під час виступів керівників груп учні заповнюють табличку)

«Демократичні революції наприкінці 80-х – на початку 90-х р.р. XX ст..»)

<i>Польща</i>	<i>Чехословаччин</i> <i>а</i>	<i>Угорщина</i>	<i>Болгарія</i>	<i>Румунія</i>	<i>Югославія</i>

Закріплення нових знань учнів.

Бліц опитування.

- 1.Хто очолив профспілку « Солідарність»? (Лех Валенса).
 - 2.В якому році створено профспілку «Солідарність»? (1980)
 - 3.В якій країні відбулась « Оксамитова революція»? (Чехословаччина)
 - 4.Кого 29 грудня 1989рю Федеральні збори в Чехословаччині обрали президентом? (Вацлава Гавела)
 - 5.Які ви знаєте країни ,де демократичні революції відбулися із застосуванням військової сили? (Румунія,Югославія).
 - 6.Коли Соціалістична Республіка Румунія отримала назву Румунія? (29 травня 1990р.)
 - 7.Яка доля спіткала Н.Чаушеску?(Подружжя розстріляно)
 - 8.Хто став першим всенародно обраним президентом Болгарії? (Желю Желев)
 - 9.Назвіть країну,де напр..1980-х р.р. розпочались виступи проти тоталітарного режиму із заворушень у місті Тимішоаре? (Румунія)
 - 10.в якому році проголошено незалежності Словенії та Хорватії? (26 червня 1991)
 - 11.Які країни входять до Союзної Республіки Югославії,яка утворилася в квітні 1992р.? (Сербія і Чорногорія)
 - 12.Назвіть держави ,які утворилися на території колишньої Югославії?(Словенія,хорватія,Македонія ,Боснія,Герцеговина,Союзна Республіка Югославія)
 - 13.Хто це??(Лех Валенса)
- Із робочої родини. Посередній учень, але чудовий організатор, він став Нобелівським лауреатом (1983).
- Був ув'язнений.
- Прекрасний оратор, має добре почуття гумору, ревний католик. На перших виборах отримав переконливу перемогу — за нього проголосувало 75%, а на виборах 2000 р. —

менш ніж 1%.

Сам робітник (електрик), він захищав права робітників і заснував незалежну профспілку.

Став президентом незалежної Польщі.

14.Хто це??? (Вацлав Гавел)

З родини відомого бізнесмена, що володів мережею універмагів. За це його вигнали із середньої школи, після чого пішов працювати лаборантом у хімлабораторію..

Вступив на економічний факультет, хоч прагнув на гуманітарний. Але за політичні погляди був відрахований. Після служби в армії працював підсобником у театрі й таки став режисером.

Головну мету свого президентства вбачав у тому, щоб повернути країну до єдиної Європи і подолати важку спадщину комуністичного минулого.

Відомий правозахисник. Мало не єдиний серед політичної еліти своєї країни підтримав натовські бомбардування Югославії.

Після «оксамитової» революції став президентом країни й підтримав ідею про її розпад.

V. Підсумки уроку

1.Висновки.

Як ми побачили, події 1989-1990р.р. за своїм характером були дійсно революційними, оскільки кардинально змінили характер суспільно-політичних і соціально-економічних відносин у регіоні.

2.Заповнення картки самооцінки.

Оцініть себе за кожним з визначених напрямків від 0 до 2 балів.

Прізвище,ім`я _____.

1.Ви брали активну участь у роботі групи _____.

2.Ви вносили вдалі пропозиції,які враховувала група _____.

3.Ви надавали підтримку іншим членам групи,заохочували їх до роботи _____.

4.Ви висунули цілком нову ідею,що сподобалась іншим _____.

5.Ви вдало узагальнювали думки інших і просували роботу групи вперед _____.

6.Ви доповіли класу про результати групової роботи _____.

VI. Домашнє завдання

Опрацювати параграф 13-14 підручника